

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ

В И С Н О В О К

**щодо проекту Закону про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України щодо удосконалення перегляду судових рішень в апеляційному та касаційному порядку
(реєстр. № 2314 від 25 жовтня 2019 року)**

За дорученням Голови Верховної Ради України від 28 жовтня 2019 року Комітет з питань правової політики розглянув на своєму засіданні 13 листопада 2019 року (протокол № 13) проект Закону про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України щодо удосконалення перегляду судових рішень в апеляційному та касаційному порядку (реєстр. № 2314 від 25 жовтня 2019 року), поданий Президентом України як невідкладний (далі – Законопроект).

Розглядаючи Законопроект, Комітет з питань правової політики виходив з того, що передбачені Законопроектом зміни до процесуального законодавства України мають на меті комплексно підійти до вирішення питання організації діяльності Верховного Суду, основним завданням якого є забезпечення єдності та сталості судової практики, запровадити систему фільтрів для касаційного оскарження судових рішень, а також передбачити норми, спрямовані на оптимізацію процедури розгляду справ та недопущення зловживання учасниками справи своїми процесуальними правами.

За результатами розгляду Законопроекту, керуючись положеннями частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України, Комітет дійшов висновку, що необхідно врахувати ряд зауважень і пропозицій до Законопроекту задля усунення помилок та суперечностей у тексті законопроекту, зокрема шляхом доповнення його тексту положеннями, які необхідні для збереження цілісності та узгодженості норм кодифікованих актів, однак не були предметом розгляду в першому читанні.

У зв'язку із зазначеним, відповідно до вимог частини п'ятої статті 44 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» Комітет вирішив

повторно розглянути даний Законопроект на засіданні 27 листопада 2019 року (протокол № 14) та запропонувати наступні уточнення до нього:

1) у пункті 1 розділу I законопроекту:

а) підпункт 2 викласти в такій редакції:

«2) частини третю, шосту та сьому статті 39 викласти в такій редакції:

«3. Якщо суд доходить висновку про необґрунтованість заявленого відводу і заява про такий відвід надійшла до суду за три робочі дні (або раніше) до наступного засідання, то вирішення питання про відвід здійснюється суддею, який не входить до складу суду, що розглядає справу, і визначається у порядку, встановленому частиною першою статті 32 цього Кодексу. Такому судді не може бути заявлений відвід.

Якщо заява про відвід судді надійшла до суду пізніше ніж за три робочі дні до наступного засідання, то така заява не підлягає передачі на розгляд іншому судді, а питання про відвід судді вирішується судом, що розглядає справу»;

«6. Питання про відвід судді Великої Палати не підлягає передачі на розгляд іншому судді та розглядається Великою Палатою.

7. Питання про відвід вирішується невідкладно. Вирішення питання про відвід суддею, який не входить до складу суду, здійснюється протягом двох робочих днів, але не пізніше призначеного засідання по справі. У випадку розгляду заяви про відвід суддею іншого суду - не пізніше десяти днів з дня надходження заяви про відвід. Відвід, який надійшов поза межами судового засідання, розглядається судом в порядку письмового провадження»;

б) підпункт «а» підпункту 3 викласти в такій редакції:

«а) у частині першій:

пункти 3 і 7 виключити;

пункт 10 викласти в такій редакції:

«10) іншими заходами у випадках передбачених Законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України»;

в) доповнити підпунктом такого змісту:

«7) пункт 5 частини першої статті 228 виключити»;

г) доповнити підпунктом такого змісту:

«8) пункт 9 частини першої статті 229 виключити»;

г) доповнити підпунктом такого змісту:

«9) частину другу статті 231 викласти в такій редакції:

«2. Якщо провадження у справі закривається з підстави, встановленої пунктом 1 частини першої цієї статті, суд повинен роз'яснити позивачеві, до юрисдикції якого суду віднесено розгляд справи. Суд апеляційної або касаційної інстанції повинен також роз'яснити позивачеві про наявність у нього права на протязі десяти днів звернутись до суду із заявою про направлення справи за встановленою юрисдикцією.

У разі надходження до суду справи, що підлягає вирішенню в порядку господарського судочинства, після закриття провадження Верховним Судом чи судом апеляційної інстанції в порядку цивільного чи адміністративного судочинства, провадження у справі не може бути закрите з підстави, встановленої пунктом 1 частини першої цієї статті»;

д) підпункт 7 викласти в такій редакції:

«10) перше речення частини другої статті 254 викласти в такій редакції:

«2. Учасники справи, особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, інтереси та (або) обов'язки, мають право оскаржити в апеляційному порядку ухвали суду першої інстанції окремо від рішення суду лише у випадках, передбачених статтею 255 цього Кодексу»;

е) підпункт 9 викласти в такій редакції:

«12) пункт 1 частини першої статті 267 доповнити реченням такого змісту: «У разі встановлення, що рішення господарського суду першої інстанції може вплинути на права та обов'язки особи, яка не брала участі у справі, залучає таку особу до участі у справі як третю особу, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору»;

є) підпункт 11 викласти в такій редакції:

«14) статтю 278 доповнити частиною четвертою такого змісту:

«4. У разі закриття судом апеляційної інстанції провадження у справі на підставі пункту 1 частини першої статті 231 цього Кодексу суд за заявою позивача, поданою протягом десяти днів з дня вирішення питання про закриття провадження у справі, в порядку письмового провадження постановляє ухвалу про передачу справи для продовження розгляду до суду першої інстанції, до юрисдикції якого віднесено розгляд такої справи. У випадку існування підстав для підсудності справи за вибором позивача, у його заяві має бути зазначено лише один суд, до підсудності якого належить вирішення спору»;

ж) у підпункті 12:

абзац другий підпункту «а» виключити;

абзац сьомий підпункту «б» виключити;

підпункт «в» викласти в такій редакції:

«в) абзац перший пункту 2 частини третьої викласти в такій редакції:

«2) судові рішення у майнових спорах з ціною позову, що не перевищує п'ятсот розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, крім випадків, якщо»;

з) підпункт 13 виключити;

и) пункт 14 викласти в такій редакції:

«16) пункт 5 частини другої статті 290 викласти в такій редакції:

«5) підставу (підстави), на яких подається касаційна скарга з визначенням передбачених статтею 287 цього Кодексу підстави (підстав).

У разі подання касаційної скарги на підставі пункту 1 частини другої статті 287 цього Кодексу у касаційній скарзі зазначається постанова Верховного Суду, в якій викладено висновок про застосування норми права у подібних правовідносинах, що не був врахований в оскаржуваному судовому рішенні.

У разі подання касаційної скарги на підставі пункту 2 частини другої статті 287 цього Кодексу у касаційній скарзі зазначається обґрунтування необхідності відступлення від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного у постанові Верховного Суду.

У разі подання касаційної скарги на судові рішення, зазначене у пунктах 2, 3 частини першої статті 287 цього Кодексу у касаційній скарзі зазначається обґрунтування того, в чому полягає неправильне застосування норм матеріального права чи порушення норм процесуального права, що призвело до ухвалення незаконного судового рішення (рішень)»;

і) доповнити підпунктом такого змісту:

«17) у частині п'ятій статті 292 слова «протягом десяти днів» замінити словами «протягом двадцяти днів»;

ї) підпункт 15 доповнити підпунктом «в» такого змісту:

«в) у частині п'ятій слова «через десять днів» замінити словами «через двадцять днів»;

й) доповнити підпунктом такого змісту:

«19) у статті 294:

а) у частині третій слова «не пізніше десяти днів» замінити словами «не пізніше двадцяти днів»;

б) абзац перший частини четвертої після слова «зазначаються» доповнити словами «підстава (підстави) відкриття касаційного провадження та»;

к) підпункт 16 викласти в такій редакції:

«20) частину першу статті 296 доповнити пунктом 4 такого змісту:

«4) після відкриття касаційного провадження виявилось, що Верховний Суд у своїй постанові викладав висновок щодо питання застосування норми права у подібних правовідносинах, порушеного в касаційній скарзі, або відступив від свого висновку щодо застосування норми права, наявність якого стала підставою для відкриття касаційного провадження, і суд апеляційної інстанції переглянув судові рішення відповідно до такого висновку (крім випадку, коли Верховний Суд вважає за необхідне відступити від такого висновку). Якщо ухвала про відкриття

касаційного провадження мотивована також іншими підставами, за якими відсутні підстави для закриття провадження, касаційне провадження закривається лише в частині підстав, передбачених цим пунктом»;

л) підпункт 17 викласти в такій редакції:

«21) у статті 300:

а) частину першу після слів «суд касаційної інстанції в межах доводів та вимог касаційної скарги» доповнити словами «які стали підставою для відкриття касаційного провадження»;

б) частину четверту викласти в такій редакції:

«4. Суд не обмежений доводами та вимогами касаційної скарги, якщо під час розгляду справи буде виявлено порушення норм процесуального права, передбачені пунктами 1, 3, 4, 8 частини першої статті 310, частиною другою статті 313 цього Кодексу, а також у випадку необхідності врахування висновку щодо застосування норм права, який був викладений у постанові Верховного Суду після подання касаційної скарги»;

м) доповнити підпунктом такого змісту:

«22) частину першу статті 309 викласти в такій редакції:

«1. Суд касаційної інстанції залишає касаційну скаргу без задоволення, а судові рішення - без змін, якщо судові рішення, переглянуте в передбачених статтею 300 цього Кодексу межах, ухвалено з додержанням норм матеріального і процесуального права»;

н) підпункт «б» підпункту 18 викласти в такій редакції:

«б) частину третю викласти в такій редакції:

«3. Підставою для скасування судового рішення та направлення справи на новий розгляд є також порушення норм процесуального права, на які посилається скаржник у касаційній скарзі, що унеможливило встановлення фактичних обставин, які мають значення для правильного вирішення справи, якщо:

1) суд не дослідив зібрані у справі докази за умови висновку про обґрунтованість заявлених у касаційній скарзі підстав касаційного оскарження, передбачених пунктами 1, 2, 3 частини другої статті 287 цього Кодексу; або

2) суд розглянув у порядку спрощеного позовного провадження справу, яка підлягала розгляду за правилами загального позовного провадження; або

3) суд необґрунтовано відхилив клопотання про витребування, дослідження або огляд доказів, або інше клопотання (заяву) учасника справи щодо встановлення обставин, які мають значення для правильного вирішення справи; або

4) суд встановив обставини, що мають суттєве значення, на підставі недопустимих доказів»;

о) доповнити підпунктом такого змісту:

«24) частину першу статті 311 викласти в такій редакції:

«1. Суд скасовує судові рішення повністю або частково і ухвалює нове рішення у відповідній частині або змінює його, якщо таке судові рішення, переглянуте в передбачених статтею 300 цього Кодексу межах, ухвалено з неправильним застосуванням норм матеріального права або порушення норм процесуального права»;

п) доповнити підпунктом такого змісту:

«25) частину першу статті 312 після слів «і залишає в силі судові рішення суду першої інстанції у відповідній частині, якщо» доповнити словами «в передбачених статтею 300 цього Кодексу межах»;

р) підпункт 19 викласти в такій редакції:

«26) статтю 313 доповнити частиною четвертою такого змісту:

«4. У разі закриття судом касаційної інстанції провадження у справі на підставі пункту 1 частини першої статті 231 цього Кодексу суд за заявою позивача, поданою протягом десяти днів з дня вирішення питання про закриття провадження у справі, постановляє в порядку письмового провадження ухвалу про передачу справи для продовження розгляду до суду першої інстанції, до юрисдикції якого віднесено розгляд такої справи. У випадку існування підстав для підсудності справи за вибором позивача, у його заяві має бути зазначено лише один суд, до підсудності якого належить вирішення спору»;

с) доповнити підпунктом такого змісту:

«27) частину третю статті 320 доповнити пунктом 4 такого змісту:

«4) у разі ухвалення органом, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, рішення про застосування дисциплінарного стягнення до судді (суддів, які входили до складу колегії суддів), який (які) розглядав (розглядали, переглядали) справу, за дисциплінарний проступок, який призвів до неправильного вирішення спору по суті»;

т) доповнити підпунктом такого змісту:

«28) у статті 321:

а) частину першу доповнити пунктом 7 такого змісту:

«7) з підстави, передбаченої пунктом 4 частини третьої статті 320 цього Кодексу, - учасником справи, за заявою якого ухвалено рішення у дисциплінарній справі, протягом 30 днів з дня ухвалення остаточного рішення про застосування дисциплінарного стягнення до судді (суддів, які входили до складу колегії суддів)»;

б) частину другу доповнити пунктом 3 такого змісту:

«3) з підстави, визначеної пунктом 4 частини третьої статті 320 цього Кодексу, - не пізніше одного року з дня ухвалення органом, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, відповідного рішення»;

в) у частині четвертій цифри «1, 3» замінити цифрами «1, 3, 4»;

У зв'язку з цим підпункти восьмий, десятий, дванадцятий, п'ятнадцятий, вісімнадцятий вважати відповідно підпунктами одинадцятим, тринадцятим, п'ятнадцятим, вісімнадцятим, двадцять третім.

2) у пункті 2 розділу I законопроекту:

а) підпункт 1 викласти в такій редакції:

«1) у частині шостій статті 19:

а) у пункті 2 слова «п'ятсот розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб» замінити словами «двісті п'ятдесят розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб»;

б) доповнити пунктами 3 – 5 такого змісту:

«3) справи про стягнення аліментів, збільшення їх розміру, оплату додаткових витрат на дитину, стягнення неустойки (пені) за прострочення сплати аліментів, індексацію аліментів, зміну способу їх стягнення, якщо такі вимоги не пов'язані із встановленням чи оспорюванням батьківства (материнства);

4) справи про розірвання шлюбу;

5) справи про захист прав споживачів, ціна позову в яких не перевищує двісті п'ятдесят розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб»;

б) підпункт 2 викласти в такій редакції:

«2) у статті 40:

а) частини третю, шосту та сьому викласти у такій редакції:

«3. Якщо суд доходить висновку про необґрунтованість заявленого відводу і заява про такий відвід надійшла до суду за три робочі дні (або раніше) до наступного засідання, то вирішення питання про відвід здійснюється суддею, який не входить до складу суду, що розглядає справу, і визначається у порядку, встановленому частиною першою статті 33 цього Кодексу. Такому судді не може бути заявлений відвід.

Якщо заява про відвід судді надійшла до суду пізніше ніж за три робочі дні до наступного засідання, то така заява не підлягає передачі на розгляд іншому судді, а питання про відвід судді вирішується судом, що розглядає справу»;

«6. Питання про відвід судді Великої Палати не підлягає передачі на розгляд іншому судді та розглядається Великою Палатою.

7. Питання про відвід вирішується невідкладно. Вирішення питання про відвід суддею, який не входить до складу суду, здійснюється протягом двох робочих днів, але не пізніше призначеного засідання по справі. У випадку розгляду заяви про відвід суддею іншого суду - не пізніше десяти

днів з дня надходження заяви про відвід. Відвід, який надійшов поза межами судового засідання, розглядається судом в порядку письмового провадження»;

в) підпункт «а» підпункту 3 викласти в такій редакції:

«а) у частині першій:

пункт 3 викласти в такій редакції:

«3) встановленням обов'язку вчинити певні дії, у разі якщо спір виник із сімейних правовідносин»;

пункт 7 виключити;

пункт 10 викласти у такій редакції:

«10) іншими заходами у випадках передбачених Законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України»;

г) доповнити підпунктом такого змісту:

«б) пункт 7 частини першої статті 252 виключити»;

г) доповнити підпунктом такого змісту:

«7) пункт 11 частини першої статті 253 виключити»;

д) доповнити підпунктом такого змісту:

«8) частину першу статті 256 викласти в такій редакції:

«1. Якщо провадження у справі закривається з підстав, визначених пунктом 1 частини першої статті 255 цього Кодексу, суд повинен роз'яснити позивачеві, до юрисдикції якого суду віднесено розгляд справи. Суд апеляційної або касаційної інстанції повинен також роз'яснити позивачеві про наявність у нього права на протязі десяти днів звернутись до суду із заявою про направлення справи за встановленою юрисдикцією.

У разі надходження до суду справи, що підлягає вирішенню в порядку цивільного судочинства, після закриття провадження Верховним Судом чи судом апеляційної інстанції в порядку господарського чи адміністративного судочинства, провадження у справі не може бути закрите з підстави, встановленої пунктом 1 частини першої статті 255 цього Кодексу»;

е) доповнити підпунктом такого змісту:

«9) у частині четвертій статті 274:

а) пункт 1 після слів «крім спорів про стягнення аліментів» доповнити словами «збільшення їх розміру, оплату додаткових витрат на дитину, стягнення неустойки (пені) за прострочення сплати аліментів, індексацію аліментів, зміну способу їх стягнення»;

б) у пункті 5 слова «п'ятсот розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб» замінити словами «двісті п'ятдесят розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб»;

є) підпункт 6 викласти в такій редакції:

«10) частину другу статті 352 викласти в такій редакції:

«2. Учасники справи, особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, інтереси та (або) обов'язки, мають право оскаржити в апеляційному порядку ухвали суду першої інстанції окремо від рішення суду лише у випадках, передбачених статтею 353 цього Кодексу. Оскарження ухвал суду, які не передбачені статтею 353 цього Кодексу, окремо від рішення суду не допускається»;

ж) підпункт 8 викласти в такій редакції:

«12) пункт 1 частини першої статті 365 доповнити другим реченням такого змісту: «У разі встановлення, що рішення суду першої інстанції може вплинути на права та обов'язки особи, яка не брала участі у справі, залучає таку особу до участі у справі як третю особу, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору»;

з) підпункт 10 викласти в такій редакції:

«14) статтю 377 доповнити частиною четвертою такого змісту:

«4. У разі закриття судом апеляційної інстанції провадження у справі на підставі пункту 1 частини першої статті 255 цього Кодексу суд за заявою позивача, поданою протягом десяти днів з дня вирішення питання про закриття провадження у справі, в порядку письмового провадження постановляє ухвалу про передачу справи для продовження розгляду до суду першої інстанції, до юрисдикції якого віднесено розгляд такої справи. У випадку існування підстав для підсудності справи за вибором позивача, у його заяві має бути зазначено лише один суд, до підсудності якого належить вирішення спору»;

и) доповнити підпунктом такого змісту:

«15) статтю 380 виключити»;

і) у підпункті 11:

абзац третій викласти в такій редакції:

«у пункті 2 цифри "3, 6 – 8" замінити цифрами "3, 6 – 7»;

абзац сьомий підпункту «б» виключити;

підпункт «в» викласти в такій редакції:

«в) абзац перший пункту 2 частини третьої викласти в такій редакції:

«2) судові рішення у майнових спорах з ціною позову, що не перевищує п'ятсот розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, крім випадків, якщо»;

ї) підпункт 12 виключити;

й) підпункт 13 викласти в такій редакції:

«17) пункт 5 частини другої статті 392 викласти в такій редакції:

«5) підставу (підстави), на яких подається касаційна скарга з визначенням передбачених ст. 389 цього кодексу підстави (підстав).

У разі подання касаційної скарги на підставі пункту 1 частини другої статті 389 цього Кодексу у касаційній скарзі зазначається постанова Верховного Суду, в якій викладено висновок про застосування норми права у подібних правовідносинах, що не був врахований в оскаржуваному судовому рішенні.

У разі подання касаційної скарги на підставі пункту 2 частини другої статті 389 цього Кодексу у касаційній скарзі зазначається обґрунтування необхідності відступлення від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного у постанові Верховного Суду.

У разі подання касаційної скарги на судові рішення, зазначене у пунктах 2, 3 частини першої статті 389 цього Кодексу у касаційній скарзі зазначається обґрунтування того, в чому полягає неправильне застосування норм матеріального права чи порушення норм процесуального права, що призвело до ухвалення незаконного судового рішення (рішень)»;

к) доповнити пунктом такого змісту:

«18) у статті 393:

а) в абзаці другому частини третьої слово «суддя-доповідач» замінити словом «суд»;

б) у частині п'ятій слово «суддя-доповідач» замінити словами «суд касаційної інстанції», а слова «протягом десяти днів» замінити словами «протягом двадцяти днів»;

л) підпункт 14 викласти в такій редакції:

«19) у статті 394:

а) у частині першій слова «суддя-доповідач (колегія суддів)» замінити словами «колегія суддів у складі трьох суддів»;

б) у частині другій:

в абзаці першому слово «Суддя-доповідач» замінити словом «Суд»;

пункт 5 викласти в такій редакції:

«5) у разі подання касаційної скарги на підставі пункту 1 частини другої статті 389 цього Кодексу суд може визнати таку касаційну скаргу необґрунтованою та відмовити у відкритті касаційного провадження, якщо Верховний Суд уже викладав у своїй постанові висновок щодо питання застосування норми права у подібних правовідносинах, порушеного в касаційній скарзі, і суд апеляційної інстанції переглянув судові рішення відповідно до такого висновку (крім випадку наявності постанови Верховного Суду про відступлення від такого висновку або коли Верховний Суд вважатиме за необхідне відступити від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах)»;

в) частини четверту та п'яту викласти в такій редакції:

«4. У випадку оскарження ухвали (крім ухвали, якою закінчено розгляд справи) суд може визнати касаційну скаргу необґрунтованою та відмовити у відкритті касаційного провадження, якщо правильне застосування норми права є очевидним і не викликає розумних сумнівів щодо її застосування чи тлумачення.

5. Питання про відкриття провадження у справах, передбачених частиною четвертою цієї статті, вирішує колегія суддів у складі трьох суддів»;

г) перше речення частини восьмої після слів «В ухвалі про відкриття касаційного провадження зазначаються» доповнити словами «підстава (підстави) відкриття касаційного провадження»;

г) у частині дев'ятій слова «десять днів» замінити словами «двадцять днів»;

м) підпункту 15 викласти в такій редакції:

«20) частину першу статті 396 доповнити пунктом 4 такого змісту:

«4) після відкриття касаційного провадження виявилося, що Верховний Суд у своїй постанові вже викладав висновок щодо питання застосування норми права у подібних правовідносинах, порушеного в касаційній скарзі, або відступив від свого висновку щодо застосування норми права, наявність якого стала підставою для відкриття касаційного провадження, і суд апеляційної інстанції переглянув судове рішення відповідно до такого висновку (крім випадку, коли Верховний Суд вважає за необхідне відступити від такого висновку). Якщо ухвала про відкриття касаційного провадження мотивована також іншими підставами, за якими відсутні підстави для закриття провадження, касаційне провадження закривається лише в частині підстав, передбачених цим пунктом»;

н) підпункт 16 викласти в такій редакції:

«21) частини першу та третю статті 400 викласти в такій редакції:

«1. Переглядаючи у касаційному порядку судові рішення, суд касаційної інстанції в межах доводів та вимог касаційної скарги, які стали підставою для відкриття касаційного провадження, перевіряє правильність застосування судом першої або апеляційної інстанції норм матеріального чи процесуального права і не може встановлювати або (та) вважати доведеними обставини, що не були встановлені в рішенні чи відкинуті ним, вирішувати питання про достовірність або недостовірність того чи іншого доказу, про перевагу одних доказів над іншими»;

«3. Суд не обмежений доводами та вимогами касаційної скарги, якщо під час розгляду справи буде виявлено порушення норм процесуального права, які передбачені пунктами 1, 3, 4, 8 частини першої статті 411, частиною другою статті 414 цього Кодексу, а також у випадку необхідності

врахування висновку щодо застосування норм права, який був викладений у постанові Верховного Суду після подання касаційної скарги»;

о) доповнити підпунктом такого змісту:

«22) частину першу статті 410 викласти в такій редакції:

«1. Суд касаційної інстанції залишає касаційну скаргу без задоволення, а судові рішення - без змін, якщо рішення, переглянуте в передбачених статтею 400 цього Кодексу межах, ухвалено з додержанням норм матеріального і процесуального права»;

п) підпункт «б» підпункту 17 викласти в такій редакції:

«б) частину третю викласти в такій редакції:

«3. Підставою для скасування судового рішення та направлення справи на новий розгляд є також порушення норм процесуального права, на які посилається скаржник у касаційній скарзі, що унеможливило встановлення фактичних обставин, які мають значення для правильного вирішення справи, якщо:

1) суд не дослідив зібрані у справі докази за умови висновку про обґрунтованість заявлених у касаційній скарзі підстав касаційного оскарження, передбачених пунктами 1, 2, 3 частини другої статті 389 цього Кодексу; або

2) суд розглянув у порядку спрощеного позовного провадження справу, яка підлягала розгляду за правилами загального позовного провадження; або

3) суд необґрунтовано відхилив клопотання про витребування, дослідження або огляд доказів, або інше клопотання (заяву) учасника справи щодо встановлення обставин, які мають значення для правильного вирішення справи; або

4) суд встановив обставини, що мають суттєве значення, на підставі недопустимих доказів»;

р) доповнити підпунктом такого змісту:

«24) частину першу статті 412 викласти в такій редакції:

«1. Суд скасовує судові рішення повністю або частково і ухвалює нове рішення у відповідній частині або змінює його, якщо таке судові рішення, переглянуте в передбачених статтею 400 цього Кодексу межах, ухвалено з неправильним застосуванням норм матеріального права або порушення норм процесуального права»;

с) доповнити підпунктом такого змісту:

«25) частину першу статті 413 після слів «і залишає в силі судові рішення суду першої інстанції у відповідній частині, якщо» доповнити словами «в передбачених статтею 400 цього Кодексу межах»;

т) підпункт 18 викласти в такій редакції:

«26) статтю 414 доповнити частиною четвертою такого змісту:

«4. У разі закриття судом касаційної інстанції провадження у справі на підставі пункту 1 частини першої статті 255 цього Кодексу суд за заявою позивача, поданою протягом десяти днів з дня вирішення питання про закриття провадження у справі, постановляє в порядку письмового провадження ухвалу про передачу справи для продовження розгляду до суду першої інстанції, до юрисдикції якого віднесено розгляд такої справи. У випадку існування підстав для підсудності справи за вибором позивача, у його заяві має бути зазначено лише один суд, до підсудності якого належить вирішення спору»;

у) доповнити підпунктом такого змісту:

«27) частину третю статті 423 доповнити пунктом 4 такого змісту:

«4) у разі ухвалення органом, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, рішення про застосування дисциплінарного стягнення до судді (суддів, які входили до складу колегії суддів), який (які) розглядав (розглядали, переглядали) справу, за дисциплінарний проступок, який призвів до неправильного вирішення спору по суті»;

ф) доповнити підпунктом такого змісту:

«28) у статті 424:

а) частину першу доповнити пунктом 7 такого змісту:

«7) з підстави, передбаченої пунктом 4 частини третьої статті 423 цього Кодексу, - учасником справи, за заявою якого ухвалено рішення у дисциплінарній справі, протягом 30 днів з дня ухвалення остаточного рішення про застосування дисциплінарного стягнення до судді (суддів, які входили до складу колегії суддів)»;

б) частину другу доповнити пунктом 3 такого змісту:

«3) з підстави, визначеної пунктом 4 частини третьої статті 423 цього Кодексу, - не пізніше одного року з дня ухвалення органом, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, відповідного рішення»;

х) доповнити підпунктом такого змісту:

«29) у частині першій статті 425 цифри «1, 3» замінити цифрами «1, 3, 4»;

У зв'язку з цим підпункти сьомий, дев'ятий, одинадцятий, сімнадцятий, дев'ятнадцятий, двадцятий вважати відповідно підпунктами одинадцятим, тринадцятим, шістнадцятим, двадцять третім, тридцятим, тридцять першим.

3) у пункті 3 розділу I законопроекту:

а) доповнити новим підпунктом 1 такого змісту:

«1) частину четверту статті 22 доповнити словами «кадрових комісій органів прокуратури»;

б) підпункт 1 викласти в такій редакції:

«2) у статті 40:

а) частини четверту, сьому, одинадцяту викласти в такій редакції:

«4. Якщо суд доходить висновку про необґрунтованість заявленого відводу і заява про такий відвід надійшла до суду за три робочі дні (або раніше) до наступного засідання, то вирішення питання про відвід здійснюється суддею, який не входить до складу суду, що розглядає справу, і визначається у порядку, встановленому частиною першою статті 31 цього Кодексу. Такому судді не може бути заявлений відвід.

Якщо заява про відвід судді надійшла до суду пізніше ніж за три робочі дні до наступного засідання, то така заява не підлягає передачі на розгляд іншому судді, а питання про відвід судді вирішується судом, що розглядає справу»;

«7. Питання про відвід судді Великої Палати не підлягає передачі на розгляд іншому судді та розглядається Великою Палатою»;

«11. Питання про відвід вирішується невідкладно. Вирішення питання про відвід суддею, який не входить до складу суду, здійснюється протягом двох робочих днів, але не пізніше призначеного засідання по справі. У випадку розгляду заяви про відвід суддею іншого суду - не пізніше десяти днів з дня надходження заяви про відвід. Відвід, який надійшов поза межами судового засідання, розглядається судом в порядку письмового провадження»;

в) підпункт «б» підпункту 2 викласти в такій редакції:

«б) пункт 1 частини третьої після слів «Президента України» доповнити словами «Кабінету Міністрів України», а після слів «Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів» – словами «кадрових комісій органів прокуратури»;

г) доповнити підпунктом такого змісту:

«б) пункт 8 частини другої статті 236 виключити»;

г) доповнити підпунктом такого змісту:

«7) частину першу статті 239 викласти в такій редакції:

«1. Якщо провадження у справі закривається з підстави, встановленої пунктом 1 частини першої статті 238 цього Кодексу, суд повинен роз'яснити позивачеві, до юрисдикції якого суду віднесено розгляд таких справ. Суд апеляційної або касаційної інстанції повинен також роз'яснити позивачеві про наявність у нього права на протязі десяти днів звернутись до суду із заявою про направлення справи за встановленою юрисдикцією.

У разі надходження до суду справи, що підлягає вирішенню в порядку адміністративного судочинства, після закриття провадження Верховним Судом чи судом апеляційної інстанції в порядку цивільного чи господарського судочинства, провадження у справі не може бути закрите з підстави, встановленої пунктом 1 частини першої статті 238 цього Кодексу»;

д) підпункт 5 викласти в такій редакції:

«8) частини першу та другу статті 293 викласти в такій редакції:

«1. Учасники справи, особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, інтереси та (або) обов'язки, мають право подати апеляційну скаргу на рішення суду першої інстанції.

2. Учасники справи, особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, інтереси та (або) обов'язки, мають право оскаржити в апеляційному порядку ухвали суду першої інстанції окремо від рішення суду лише у випадках, передбачених статтею 294 цього Кодексу. Оскарження ухвал суду, які не передбачені статтею 294 цього Кодексу, окремо від рішення суду не допускається»;

е) пункт 7 викласти в такій редакції:

«10) пункт 1 частини першої статті 306 доповнити другим реченням такого змісту: «У разі встановлення, що рішення суду першої інстанції може вплинути на права та обов'язки особи, яка не брала участі у справі, залучає таку особу до участі у справі як третю особу, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору»;

є) підпункт 10 викласти в такій редакції:

«13) статтю 319 доповнити частиною третьою такого змісту:

«3. У разі закриття судом апеляційної інстанції провадження у справі на підставі пункту 1 частини першої статті 238 цього Кодексу суд за заявою позивача, поданою протягом десяти днів з дня вирішення питання про закриття провадження у справі, в порядку письмового провадження постановляє ухвалу про передачу справи для продовження розгляду до суду першої інстанції, до юрисдикції якого віднесено розгляд такої справи. У випадку існування підстав для підсудності справи за вибором позивача, у його заяві має бути зазначено лише один суд, до підсудності якого належить вирішення спору»;

ж) у підпункті 11:

підпункт «а» викласти в такій редакції:

«а) частину другу викласти в такій редакції:

«2. У касаційному порядку можуть бути оскаржені ухвали суду першої інстанції, зазначені в пунктах 2, 3, 4, 12, 13, 17, 20 частини першої статті 294 цього Кодексу, після їх перегляду в апеляційному порядку»;

абзац сьомий підпункту «в» виключити;

абзаци третій та четвертий підпункту «г» виключити;

з) підпункт 12 виключити;

и) підпункт 13 викласти в такій редакції:

«15) пункт 4 частини другої статті 330 викласти в такій редакції:

«4) підставу (підстави), на яких подається касаційна скарга з визначенням передбачених ст. 328 цього кодексу підстави (підстав).

У разі подання касаційної скарги на підставі пункту 1 частини четвертої статті 328 цього Кодексу у касаційній скарзі зазначається постанова Верховного Суду, в якій викладено висновок про застосування норми права у подібних правовідносинах, що не був врахований в оскаржуваному судовому рішенні.

У разі подання касаційної скарги на підставі пункту 2 частини четвертої статті 328 цього Кодексу у касаційній скарзі зазначається обґрунтування необхідності відступлення від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного у постанові Верховного Суду.

У разі подання касаційної скарги на судові рішення, зазначене у частинах другій та третій статті 328 цього Кодексу у касаційній скарзі зазначається обґрунтування того, в чому полягає неправильне застосування норм матеріального права чи порушення норм процесуального права, що призвело до ухвалення незаконного судового рішення (рішень»);

і) доповнити підпунктом такого змісту:

«16) у частині шостій статті 332:

а) у першому реченні слова «суддя-доповідач вирішує протягом десяти днів» замінити словами «вирішується колегією суддів у складі трьох суддів не пізніше двадцяти днів»;

б) у другому реченні слово «десяти» замінити словом «двадцяти»;

ї) підпункт 14 викласти в такій редакції:

«17) у статті 333:

а) частину першу доповнити пунктом б такого змісту:

«б) Верховний Суд уже викладав у своїй постанові висновок щодо питання застосування норми права у подібних правовідносинах, порушеного в касаційній скарзі на судові рішення, зазначене частиною першою статті 328 цього Кодексу, і суд апеляційної інстанції переглянув судові рішення відповідно до такого висновку (крім випадку наявності постанови Верховного Суду про відступлення від такого висновку або коли Верховний Суд вважатиме за необхідне відступити від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах)»;

б) частини другу і третю викласти в такій редакції:

«2. У випадку оскарження ухвали (крім ухвали, якою закінчено розгляд справи) суд може визнати касаційну скаргу необґрунтованою та відмовити у відкритті касаційного провадження, якщо правильне застосування норми права є очевидним і не викликає розумних сумнівів щодо її застосування чи тлумачення.

3. Суд відмовляє у відкритті касаційного провадження з перегляду ухвали про повернення заяви позивачеві (заявникові), а також судових рішень у справах, визначених статтями 280, 281, 287, 288 цього Кодексу, якщо рішення касаційного суду за наслідками розгляду такої скарги не може мати значення для формування єдиної правозастосовчої практики»;

в) у частині шостій слово «десяти» замінити словом «двадцяти»;

й) доповнити підпунктом такого змісту:

«18) у статті 334:

а) у частині другій слово «десяти» замінити словом «двадцяти»;

б) у частині третій після слів «В ухвалі про відкриття касаційного провадження зазначаються» доповнити словами «підстава (підстави) відкриття касаційного провадження та»;

к) підпункт 15 викласти в такій редакції:

«19) частину першу статті 339 доповнити пунктом 4 такого змісту:

«4) після відкриття касаційного провадження виявилось, що Верховний Суд у своїй постанові вже викладав висновок щодо питання застосування норми права у подібних правовідносинах, порушеного в касаційній скарзі, або відступив від свого висновку щодо застосування норми права, наявність якого стала підставою для відкриття касаційного провадження, і суд апеляційної інстанції переглянув судове рішення відповідно до такого висновку (крім випадку, коли Верховний Суд вважає за необхідне відступити від такого висновку). Якщо ухвала про відкриття касаційного провадження мотивована також іншими підставами, за якими відсутні підстави для закриття провадження, касаційне провадження закривається лише в частині підстав, передбачених цим пунктом»;

л) підпункт 16 викласти в такій редакції:

«20) у статті 341:

а) частину першу після слів «в межах доводів та вимог касаційної скарги» доповнити словами «які стали підставою для відкриття касаційного провадження»;

б) частину третю викласти в такій редакції:

«3. Суд не обмежений доводами та вимогами касаційної скарги, якщо під час розгляду справи буде виявлено порушення норм процесуального права, передбачені пунктами 1, 4 – 7 частини третьої статті 353, абзацом другим частини першої статті 354 цього Кодексу, а також у випадку

необхідності врахування висновку щодо застосування норм права, який був викладений у постанові Верховного Суду після подання касаційної скарги»;

м) доповнити підпунктом такого змісту:

«21) частину першу статті 350 викласти в такій редакції:

«1. Суд касаційної інстанції залишає касаційну скаргу без задоволення, а судові рішення - без змін, якщо рішення, переглянуте в передбачених статтею 341 цього Кодексу межах, ухвалено з додержанням норм матеріального і процесуального права»;

н) доповнити підпунктом такого змісту:

«22) частину першу статті 351 викласти в такій редакції:

«1. Суд скасовує судові рішення повністю або частково і ухвалює нове рішення у відповідній частині або змінює його, якщо таке судові рішення, переглянуте в передбачених статтею 341 цього Кодексу межах, ухвалено з неправильним застосуванням норм матеріального права або порушення норм процесуального права»;

о) доповнити підпунктом такого змісту:

«23) у частині першій статті 352 після слів «і залишає в силі судові рішення суду першої інстанції у відповідній частині, якщо» доповнити словами «в передбачених статтею 341 цього Кодексу межах»;

п) підпункт «а» підпункту 17 викласти в такій редакції:

«а) частину другу викласти в такій редакції:

«2. Підставою для скасування судових рішень судів першої та (або) апеляційної інстанцій і направлення справи на новий судовий розгляд є порушення норм процесуального права, на які посилається скаргник у касаційній скарзі, яке унеможливило встановлення фактичних обставин, що мають значення для правильного вирішення справи, якщо:

1) суд не дослідив зібрані у справі докази за умови висновку про обґрунтованість заявлених у касаційній скарзі підстав касаційного оскарження, передбачених пунктами 1, 2, 3 частини другої статті 328 цього Кодексу; або

2) суд розглянув у порядку спрощеного позовного провадження справу, яка підлягала розгляду за правилами загального позовного провадження; або

3) суд необґрунтовано відхилив клопотання про витребування, дослідження або огляд доказів, або інше клопотання (заяву) учасника справи щодо встановлення обставин, які мають значення для правильного вирішення справи;

4) суд встановив обставини, що мають істотне значення, на підставі недопустимих доказів»;

р) підпункт 18 викласти в такій редакції:

«25) статтю 354 доповнити частиною третьою такого змісту:

«3. У разі закриття судом касаційної інстанції провадження у справі на підставі пункту 1 частини першої статті 238 цього Кодексу суд за заявою позивача, поданою протягом десяти днів з дня вирішення питання про закриття провадження у справі, постановляє в порядку письмового провадження ухвалу про передачу справи для продовження розгляду до суду першої інстанції, до юрисдикції якого віднесено розгляд такої справи. У випадку існування підстав для підсудності справи за вибором позивача, у його заяві має бути зазначено лише один суд, до підсудності якого належить вирішення спору»;

с) доповнити підпунктом такого змісту:

«26) частину п'яту статті 361 доповнити пунктом 4 такого змісту:

«4) у разі ухвалення органом, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, рішення про застосування дисциплінарного стягнення до судді (суддів, які входили до складу колегії суддів), який (які) розглядав (розглядали, переглядали) справу, за дисциплінарний проступок, який призвів до неправильного вирішення спору по суті»;

т) доповнити підпунктом такого змісту:

«27) у статті 363:

а) частину першу доповнити пунктом 7 такого змісту:

«7) з підстави, передбаченої пунктом 4 частини третьої статті 361 цього Кодексу, - учасником справи, за заявою якого ухвалено рішення у дисциплінарній справі, протягом 30 днів з дня ухвалення остаточного рішення про застосування дисциплінарного стягнення до судді (суддів, які входили до складу колегії суддів)»;

б) частину другу доповнити пунктом 3 такого змісту:

«3) з підстави, визначеної пунктом 4 частини п'ятої статті 361 цього Кодексу, - не пізніше одного року з дня ухвалення органом, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, відповідного рішення»;

у) доповнити підпунктом такого змісту:

«28) у частині першій статті 365 цифри «1, 2» замінити цифрами «1, 2, 4».

У зв'язку з цим підпункти другий, шостий, восьмий, дев'ятий, одинадцятий, сімнадцятий, дев'ятнадцятий, двадцятий вважати відповідно підпунктами третім, дев'ятим, одинадцятим, дванадцятим, чотирнадцятим, двадцять четвертим, двадцять дев'ятим, тридцятим.

На підставі викладеного вище, Комітет з питань правової політики вирішив:

1. Переглянути свій висновок від 13 листопада 2019 року та за результатами повторного розгляду рекомендувати Верховній Раді України проект Закону про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України щодо удосконалення перегляду судових рішень в апеляційному та касаційному порядку (реєстр. № 2314 від 25 жовтня 2019 року), поданий Президентом України як невідкладний, за

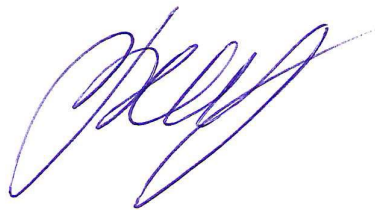
результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу з урахуванням запропонованих уточнень, доручивши Комітету розмістити доопрацьований текст Законопроекту на офіційному веб-сайті Верховної Ради України.

2. Доручити Голові Комітету Венедіктовій І.В. внести проект постанови Верховної Ради України про прийняття Законопроекту за основу з урахуванням запропонованих уточнень на заміну раніше поданому проекту Постанови Верховної Ради України від 14 листопада 2019 року № 2314/П.

3. Звернутись до Голови Верховної Ради України з пропозицією оголосити на пленарному засіданні під час розгляду даного Законопроекту, відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України, про необхідність внесення пропозицій і поправок щодо виправлень, уточнень, усунення помилок та/або суперечностей у тексті Законопроекту, інших структурних частин Законопроекту та/або інших законодавчих актів, що не були предметом розгляду в першому читанні та відповідають предмету правового регулювання Законопроекту.

4. Доповідачем від Комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити голову підкомітету з питань правосуддя Новікова М.М.

Голова Комітету

І.В. ВЕНЕДІКТОВА